

**LATVIJAS REPUBLIKAS
VALSTS AVIĀCIJAS DROŠUMA PLĀNS**

1. IEVADS

**LATVIJAS REPUBLIKAS
VALSTS AVIĀCIJAS DROŠUMA PLĀNS**

Satura rādītājs

1.IEVADS	3
1.1. Priekšvārds	3
1.2. Piemērojamība.....	3
1.3. Plāna izstrāde un ieviešana.....	4
1.3.1. Iespējamo darbību identificēšana un prioritāšu noteikšana	4
1.3.2. Projektu pieejas izmantošana.....	4
1.3.3. Iesaistīto pušu konsultāciju process.....	6
1.3.4. Plānošanas cikls	6
1.4. Dokumenta versiju vēsture.....	6

1.IEVADS

1.1. Priekšvārds

Starptautiskā civilās aviācijas konvencija, kas parakstīta 1944.gada 7.decembrī Čikāgā, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 4.jūlija Regula (ES) 2018/1139 par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas jomā un ar ko izveido Eiropas Savienības Aviācijas drošības aģentūru, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.2111/2005, (EK) Nr.1008/2008, (ES) Nr.996/2010, (ES) Nr.376/2014 un Direktīvas 2014/30/ES un 2014/53/ES un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.552/2004 un (EK) Nr.216/2008 un Padomes Regulu (EEK) Nr.3922/91 (turpmāk – Regula Nr.2018/1139) nosaka, ka dalībvalstij jāizveido un jāuztur **Valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmu (turpmāk – Gaisa kuģu lidojumu drošuma programma (SSP))** civilās aviācijas drošuma pārvaldībai saistībā ar savā atbildībā esošajām aviācijas darbībām.

Regula Nr.2018/1139 nosaka, ka dalībvalsts pienākums ir piedalīties Eiropas Aviācijas drošuma plānā un izstrādāt nacionālo **Valsts aviācijas drošuma plānu**. Līdz ar to Latvijas Republikas Valsts aviācijas drošuma plāns (SPAS LV) pilnībā atbilst Eiropas Aviācijas drošuma plānam (EPAS).

SPAS LV apraksta valsts aviācijas drošuma prioritātes, mērķus, drošuma snieguma rādītājus un ar tiem saistītās darbības, pie kurām Latvija vēlas strādāt nākamajā gadā ar vienīgo mērķi turpināt uzlabot drošumu visā Latvijas civilās aviācijas nozarē.

SPAS LV ļauj valstij skaidri paziņot par aviācijas drošuma uzlabošanas stratēģiju valsts līmenī visām iesaistītajām pusēm, tostarp citām valsts iestādēm un sabiedrībai. Tas nodrošina pārskatāmu veidu, kā darīt zināmu pie kā strādās valsts aģentūra “Civilās aviācijas aģentūra” (CAA LV) un citas civilajā aviācijā iesaistītās struktūras, lai identificētu apdraudējumus un pārvaldītu operacionālos drošuma riskus civilās aviācijas jomā un citus ar tās drošumu saistītos jautājumus.

1.2. Piemērojamība

CAA LV iekļauj SPAS LV darbības no EPAS, kas ir nozīmētas dalībvalstīm (MST).

Pamatojoties uz attiecīgas drošuma informācijas novērtējumu, CAA LV, konsultējoties ar attiecīgajām iesaistītajām pusēm, SPAS LV identificē galvenos drošuma riskus, kas ietekmē valsts civilās aviācijas drošuma sistēmu, un nosaka nepieciešamās darbības šo risku mazināšanai.

CAA LV informē EASA par tiem EPAS noteiktajiem riskiem un darbībām, kuras tās ieskatā nav aktuālas tās nacionālajai aviācijas drošuma sistēmai, un to iemesliem.

SPAS LV ir uzskatāms par primāro instrumentu, ko CAA LV izmanto, lai ik gadu ziņotu EASA par EPAS MST īstenošanu, taču, ja plāns katru gadu netiek aktualizēts, ir jā sagatavo ziņojums par EPAS MST izpildi.

Aviācijas nozarē iesaistītajām pusēm attiecīgajos gadījumos ir jāapstrādā, jādokumentē un jāīsteno noteiktās darbības.

Attiecīgi katra aviācijā iesaistītā puse ir atbildīga par savu darbību drošumu. Organizācijām savās drošuma pārvaldības sistēmās ir jāpievēršas tiem apdraudējumiem, ko tās identificē pašas, kā arī tiem apdraudējumiem, kas identificēti aviācijas drošuma riska pārvaldības procesā valsts līmenī un var tikt attiecināti uz organizācijas darbībām. Organizācijām jānovērtē saistītie riski un, ja nepieciešams, jāīsteno darbības, kuru mērķis ir riskus samazināt līdz pieņemamam līmenim. Organizācijām ir jāveic tām SPAS LV uzdotās darbības. Veicot uzraudzību, CAA LV izvērtē, kā organizācijas drošuma pārvaldības ietvaros ir risinājušas SPAS LV iekļautos, tām aktuālos apdraudējumus.

1.3. Plāna izstrāde un ieviešana

Pareizu drošuma pārvaldības principu piemērošana ir būtiska civilās aviācijas drošuma nepārtrauktai uzlabošanai Eiropas Savienībā, paredzot jaunus drošuma riskus un pēc iespējas labāk izmantojot ierobežotos tehniskos resursus. Tāpēc ir jāizveido vienota pieeja drošuma uzlabošanas pasākumu plānošanai un īstenošanai, ko veic visas iesaistītās puses.

SPAS LV ir darba dokuments, kas galvenokārt ir tehnisks un ikdienā izmantojams. SPAS LV pārvalda CAA LV.

Izstrādājot un izmantojot šo darba dokumentu tajā noteikto darbību veikšanai, jāievēro tāda pati pieeja kā projektu vadībā. Jāapsver, kā būtu jāiesaista ieinteresētās puses un kuras no esošajām struktūrām un/vai konsultāciju procesi būtu jāizmanto, lai risinātu problēmjaudātājumus un izpildītu darbības. Jāņem vērā esošā atbildība, pienākumi un konsultāciju struktūras gan CAA LV ietvaros, gan ārpus tās. Esošās struktūras/atbildība un pienākumi ir aprakstīti SSP. Pirmā nosauktā iesaistītā persona ir konkrētās darbības iniciators, ja vien nav noteikts citādi.

SSP un SPAS LV attīstībai ir arī svarīgi, lai visām iesaistītajām pusēm būtu atbilstoša kompetence saistībā ar konkrēto darbību. Tas ir nepārtraukts process, un galvenais risināmais jautājums visām iesaistītajām organizācijām.

Dalīto atbildību attiecībā uz civilās aviācijas drošumu panāk:

- īstenojot plānotās darbības, izmantojot īpašus projektus;
- apmainoties ar zināšanām un pieredzi, izmantojot dažādu aviāciju jomu pārstāvju sniegtās konsultācijas;
- veicot ikgadēju starpposma izvērtēšanu par projektu progresu un organizējot regulāras prioritāšu sesijas ar konkrēto aviācijas jomu.

Jāņem vērā pēdējās EPAS atziņas un attīstība. Gada laikā tajā iespējami grozījumi, jo SPAS LV ir dokuments, kurā iespējamas izmaiņas. Versijas datums ir jāizmanto kā atsauce.

SPAS LV noteikto vēlamu rezultātu efektivitāte tiks uzraudzīta kā daļa no aviācijas drošuma riska pārvaldības un drošuma garantēšanas valsts līmenī (skat. 2. nodaļu).

1.3.1. Iespējamo darbību identificēšana un prioritāšu noteikšana

Pamatojoties uz attiecīgiem avotiem un dokumentiem, ir identificētas vairākas iespējamās darbības vai problēmas, kas tiek uzskatītas par būtiskām aviācijas drošuma vadībai Latvijā (sk. 3.nodaļu).

Potenciālās darbības tiek izvērtētas sadarbībā ar citām organizācijām, piemēram, organizācijām no komercaviācijas sektora, no vispārējās nozīmes aviācijas u.c.

Šīs izvērtēšanas mērķis ir vienoties par iespējamo darbību vai problēmu prioritātēm un izveidot plānoto darbību secību.

Izvēlētie problēmjaudātājumus tiek reģistrēti un pārvaldīti, izmantojot CAA LV Risku reģistru, kurā ir visa informācija par drošuma jautājumiem un novērtētajiem risku līmeņiem. Prioritāšu saraksts ir izstrādāts, pamatojoties uz informāciju, kas pieejama CAA LV Risku reģistrā un EPAS. Prioritārie problēmjaudātājumus tiek tālāk izvērtēti, lai varētu rast visefektīvāko pieeju to risināšanai. Šī procesa rezultāts ir Lidojuma drošuma pārraudzības ziņojums (*Flight Safety Follow-up report*), kas tiek apspriests ar iesaistītajām pusēm, lai risinātu konkrēto problēmu un ar to saistīto darbību. Pēc tam, kad iesaistītās puses ir apstiprinājušas ziņojumā piedāvātās darbības, tās kļūst par SPAS LV darbībām.

Jaunu priekšlikumu, piemēram, jaunu problēmjaudātājumu vai priekšlikumu jaunai SPAS LV darbībai, var iesniegt jebkurā programmas veidošanas cikla laikā.

1.3.2. Projektu pieejas izmantošana

**LATVIJAS REPUBLIKAS
VALSTS AVIĀCIJAS DROŠUMA PLĀNS**

Projektu pieeja tiek izmantota komandas darba sākšanai, plānošanai, izpildei, kontrolei un noslēgšanai, lai sasniegtu konkrētus mērķus un lai tie atbilstu konkrētiem veiksmes kritērijiem noteiktā laikā saistībā ar problēmjaūtājumu vai darbību.

Tāpēc SPAS LV noteiktos problēmjaūtājumus risinās un darbības veiks projektu komandas. Projekta komandas sastāvam jāatbilst risināmajam problēmjaūtājumam (skat. 4. nodaļu).

Drošuma vadības uzdevumi projekta komandai:

- (1) Drošuma problēmjaūtājumu identificēšana un novērtēšana galvenajās risku jomās, analizējot atgadījumu datus un papildinformāciju, ko iegūst no uzraudzības programmas (t. i., ir izveidots pilns identificēto drošuma problēmu saraksts, un tas tiek pastāvīgi uzraudzīts, lai noteiktu un plānotu drošuma darbības).
- (2) Drošuma darbību definēšana un plānošana, piemēram:
  - vāju kontroles mehānismu identificēšana, attiecībā uz kuriem var rosināt veikt iespējamās drošuma darbības;
  - ierosināto darbību iespējamo seku un ieguvumu novērtēšana un ieteikumu izstrāde par darbībām, kas iekļaujamas SPAS, ņemot vērā, ka ierosinātās darbības ir jāapspriež un jāaskaņo ar gaisa kuģu ekspluatantiem.
- (3) Darbību ieviešana un pēcpārbaude, ņemot vērā, ka ir ieviests uzraudzības mehānisms, lai pārbaudītu visu nepieciešamo SPAS darbību efektivitāti (piemēram, tie var ietvert gaisa kuģu ekspluatantu SMS mērķtiecīgu uzraudzību).
- (4) Drošuma snieguma mērīšana:
  - tādu izmaiņu uzraudzīšana, kas radušās drošuma darbību ieviešanas rezultātā;
  - turpmāka aviācijas sistēmu uzraudzīšana, lai varētu noteikt potenciālos drošuma problēmjaūtājumus.

Projekta komandai ir jāveic šādi drošuma vadības apakšuzdevumi:

- (1) apkopot datus, kas iegūti uzraudzības darbību rezultātā un pieejami ziņojumos par atgadījumiem;
- (2) identificēt apdraudējumus, par pamatu ņemot valstī apkopotos datus;
- (3) izvērtēt identificēto apdraudējumu risku valstī;
- (4) noteikt un ieviest seku mazināšanas pasākumus Eiropas un valsts līmenī;
- (5) ieviest ierosinātos drošuma ieteikumus, lai izvairītos no situāciju atkārtotāšanās;
- (6) veikt drošuma pētījumus un sniegt drošuma ziņojumus;
- (7) ierosināt un īstenot darbības drošuma uzlabošanai.

Projekta komanda izstrādā plānotās darbības, kas saistītas ar problēmjaūtājumu vai darbību.

Izveidotajai projekta komandai plānoto darbību ietvarā jānodrošina šādu jautājumu risināšana:

- projekta komandas vadītāja vai projekta vadītāja izvirzīšana;
- projekta komandas sastāva izveidošana un iesaistīto pušu piesaistīšana;
- veicamo darbību noteikšana, ņemot vērā problēmjaūtājumus vai darbības riska zonās, SPI un izvirzītos mērķus (skat. 4. nodaļu);
- laika grafika izveide visam problēmjaūtājuma risināšanas periodam, kā arī jānodrošina starprezultāti ziņošanai par progresu divas reizes gadā.

Projekta komandas atskaitās par sanāksmēm, iesniedzot panākto vienošanos un saskaņoto darbību sarakstu. Projekta komanda drīkst pati brīvi noteikt un iekļaut papildu darbības vai risināmos problēmjaūtājumus. Katras projekta komandas tikšanās reīžu biežums tiek saskaņots komandas iekšienē. Resursu efektīvas lietošanas nolūkos tiek ierosināts, ja iespējams laika ziņā, sanāksmes organizēt tā, lai tās sakristu ar jau esošām sanāksmēm, tādējādi ietaupot laiku ceļā un ceļa izdevumus.

Projekta komandas vadītājs sniedz ziņojumus ar Valsts civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošuma programmas pārvaldības grupas (turpmāk – pārvaldības grupa) priekšsēdētājam.

1.3.3. Iesaistīto pušu konsultāciju process

CAA LV par vienu no savām prioritātēm nosaka un plāno SPAS LV darbības tā, lai tās būtu caurskatāmas, veicot regulāru drošuma informācijas apmaiņu pa dažādiem kanāliem un izvirzot dažādus mērķus. Tas tiek darīts, lai nodrošinātu kopējo drošuma funkciju izpildi starp vairākām iestādēm, nemainot to attiecīgās atbildības vai ierasto sadarbību starp tām.

Konsultācijās ar iesaistītajām pusēm tiek izskatīti drošuma kultūras, ziņošanas kultūras un taisnīguma kultūras jautājumi.

Konsultācijas vada projekta vadītājs, ņemot vērā uzdotos drošuma vadības uzdevumus.

1.3.4. Plānošanas cikls

SPAS LV aptver trīs gadu periodu.

SPAS LV tiek atjaunināts katru gadu, un tam var piekļūt CAA tīmekļa vietnē:

<https://www.caa.gov.lv/lv/gaisa-kugu-lidojumu-drosuma-programma>

Ir divi plānošanas posmi, un katrā no tiem ir iekļautas konsultācijas ar iesaistītajām pusēm.

Pirmais posms – sadarbībā ar pārvaldības grupu, kas ievieš un uztur SSP, tiek apspriesta un saskaņota vēlamā rezultātu sasniegšana, ņemot vērā iesāktos projektus no iepriekšējā plānošanas cikla.

Otrais posms – pamatojoties uz izvēlētajām prioritātēm, tiek izstrādāta jauna SPAS LV versija, kas tiek iesniegta pārvaldības grupai detalizētu komentāru sniegšanai.

Pēc apspriešanās ar pārvaldības grupu, SPAS LV gala versija tiek izveidota un iesniegta apstiprināšanai CAA LV direktoram. Kad CAA LV direktors to oficiāli ir apstiprinājis, SPAS LV tiek publicēta CAA LV tīmekļa vietnē.

1.4. Dokumenta versiju vēsture

Izdošanas datums:	Datums, līdz kuram dokuments ir spēkā:
--------------------------	---

03.05.2024	2024
------------	------

Pamatā esošie starptautiskie standarti, ieteikumi un citi dokumenti:

- Regula Nr.2018/1139;
- Konvencija par starptautisko civilo aviāciju, 19. pielikums (Drošuma vadība);
- Likums “Par aviāciju”;
- Gaisa kuģu lidojumu drošuma programma (SSP LV);
- Globālais aviācijas drošuma plāns (GASP);
- ATM Master Plan un GANP;
- Eiropas aviācijas drošuma programma (EASP);
- Eiropas aviācijas drošuma plāns (EPAS) 2023–2025;
- ICAO Doc 9859.

Atsauces numurs:

Pārskatīšanas informācija:

Datums:	Versija:	Izmaiņas:
30.08.2021.	1.	Pirmais izdevums
30.05.2022.	2.	4. nodaļa
03.05.2024.	3.	Viss